

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства щодо запровадження спрощених процедур для суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємства», зареєстрований № 15005. blob:<https://itd.rada.gov.ua/52da40f3-287c-4b35-921c-88ae7f918f1b>.

7. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>

8. Волянська Олена Спрощене банкрутство для малого бізнесу: переваги та ризики законопроекту 15004. <https://lcf.ua/thought-leadership/bankruptcy-and-restructuring/sproshhene-bankrutstvo-dlya-malogo-biznesu-perevagy-ta-ryzyky-zakonoprojektu-15004/>

9. Пригуза П. Д. Узагальнені висновки. <https://www.facebook.com/groups/2579880398912645/posts/4392054474361886/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-14>

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP MECHANISM IN THE CONDITIONS OF POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE

МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Zaitsev Y. O.

*higher education graduate of the third
(educational and scientific) level,
postgraduate student at the Department
of State and Legal Disciplines
International Humanitarian University
Odesa, Ukraine*

Зайцев Є. О.

*здобувач вищої освіти третього
(освітньо-наукового) рівня,
аспірант кафедри державно-
правових дисциплін
Міжнародний гуманітарний
університет
м. Одеса, Україна*

Минуло чотири роки з моменту повномасштабного російського вторгнення в Україну. За чотири роки війни країна зазнала катастрофічних наслідків: людські жертви, масштабне руйнування міст, критичної інфраструктури, енергетична криза, масова міграція та екологічна катастрофа, включаючи підлив Каховської ГЕС. Країну охопила глибока криза в усіх сферах життя.

За даними оновленої спільної Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4), оприлюдненої сьогодні Урядом України, Групою Світового банку, Європейською Комісією та Організацією Об'єднаних Націй, станом на 31 грудня 2024 року загальна вартість відбудови та відновлення в Україні становить 524 мільярди доларів США (506 мільярдів євро) впродовж наступного десятиліття. Це приблизно у 2,8 рази перевищує прогнозований номінальний ВВП України за 2024 рік [1].

Перед Україною постають масштабні та складні виклики щодо відбудови країни. Державі потрібен дієвий інструмент, здатний залучити необхідні інвестиції для прискорення процесу відбудови, таким стратегічним інструментом розглядається економіко-правовий механізм публічно-приватного партнерства.

Публічно-приватне партнерство дозволяє залучити приватний капітал, управлінський досвід і технології для реалізації масштабних державних та суспільно значущих проектів.

Для прозорості та ефективної співпраці держави з суб'єктами підприємницької діяльності необхідно забезпечити чітке нормативно-правове регулювання, що визначає принципи, форми, процедури та гарантії такої співпраці.

Основоположним нормативно-правовим актом, що здійснює правову регламентацію у сфері публічно-приватного партнерства в Україні є Закон України «Про публічно-приватне партнерство» від 19.06.2025 № 4510-IX [2] (далі – Закон № 4510-IX).

Відповідно до п. 32, ч. 1 ст. 1 вказаного закону публічно-приватне партнерство (далі – ППП) – це співробітництво між публічним та приватним партнерами, що здійснюється на основі договору та відповідає ознакам публічно-приватного партнерства, визначеним статтею 3 цього закону.

Закон № 4510-IX покликаний забезпечити реалізацію досягнутих домовленостей між Україною та ЄС щодо підтримки у відновленні України.

Закон встановлює два можливі процедурні механізми: звичайний та спрощений. Зокрема спрощений застосовується до проектів з відновлення інфраструктури та економіки, в тому числі концесій (протягом дії воєнного стану та протягом семи років з дня його припинення або скасування) це дозволяє замість повноцінного техніко-економічного обґрунтування подавати лише концептуальну записку, що прискорює реалізацію проектів, особливо під час воєнного стану. До усіх інших проектів застосовується звичайний порядок підготовки.

Найбільш розповсюдженою формою публічно-приватного партнерства є концесійний договір. Правові, фінансові та організаційні

засади реалізації проєктів, що здійснюються на умовах концесії визначаються Законом України «Про концесію» (далі – Закон № 155-IX) [3].

Пунктом 11 статті 1 цього Закону № 155-IX визначено, що концесія – це форма здійснення державно-приватного партнерства, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції.

Ефективність економіко-правового механізму публічно-приватного партнерства демонструють як вітчизняні так і зарубіжні концесійні проєкти.

Приклади успішного застосування концесії в Україні передусім пов'язані з портовою галуззю. У 2020 році держава вперше реалізувала масштабні концесійні проєкти, передавши в управління приватним інвесторам ДП «СК «Ольвія» та ДП «Херсонський морський торговельний порт».

Концесію порту «Ольвія» було укладено з катарською компанією QTerminals строком на 35 років. Договір передбачає залучення 140 млн доларів США інвестицій на першому етапі реалізації проєкту.

Другим прикладом стала передача в концесію ДП «Херсонський морський торговельний порт» компанії RISOIL S.A. строком на 30 років. Умовами договору передбачено обов'язкову щорічну сплату не менше 12 млн грн концесійного платежу, що гарантує стабільні надходження до бюджету та сприяє розвитку регіональної економіки.

Окрім портової сфери, Україна має напрацьований досвід підготовки концесійних проєктів у дорожній інфраструктурі, зокрема щодо автомобільної магістралі Львів – Краковець та будівництва Кільцевої дороги навколо Києва.

Таким чином, реалізація зазначених проєктів демонструє ефективність механізму концесії як інструменту державно-приватного партнерства, що дозволяє залучати інвестиції, модернізувати стратегічні об'єкти та забезпечувати довгострокові бюджетні надходження.

Цінним є досвід держав, які протягом останніх десятиліть здійснювали відновлення національної економіки після воєнних конфліктів. Зокрема, у Республіці Сербія функціонує Комісія з державно-приватного партнерства, повноваження якої визначені відповідним законодавством. Серед ключових напрямів реалізації механізмів державно-приватного партнерства в цій країні – залучення приватних

інвестицій до будівництва та експлуатації автомобільних доріг, освітніх закладів, систем водопостачання, полігонів для утилізації відходів, а також інших інфраструктурних проєктів, фінансування яких є недостатнім за рахунок бюджетних ресурсів [4, с. 31].

Не менш важливим для України є досвід Республіки Хорватія, яка у процесі відбудови після воєнних дій 90-х років минулого століття активно відновлювала та розширювала мережу автомагістралей. Відповідно до програми будівництва й обслуговування автомобільних доріг загального користування, запроваджено нові схеми фінансування та управління автодорожньою інфраструктурою. Зокрема, утримання та експлуатація вже існуючої дорожньої мережі фінансувалися повністю за рахунок державного бюджету, тоді як будівництво і подальше управління новими автомагістралями передбачало активне залучення довгострокових зовнішніх кредитів і участь приватного сектору [5].

Таким чином, національна практика концесій, а також зарубіжний досвід підтверджують, що поєднання державних ресурсів із приватним капіталом є дієвим інструментом післявоєнної реконструкції. У таких умовах публічно-приватне партнерство набуває стратегічного значення як ефективний економіко-правовий механізм залучення інвестицій, сучасних технологій і управлінського досвіду для реалізації успішного та сталого відновлення України.

Література:

1. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA4). лютий 2025, Світовий банк, Уряд України, Європейський Союз, Організація Об'єднаних Націй. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099052925103531065/pdf/P180174-93c8e8c1-83a2-487d-aaec-a8435f9db418.pdf>
2. «Про публічно-приватне партнерство» Закон України від 19.06.2025 № 4510-IX.
3. «Про концесію» Закон України від 03.10.2019 № 155-IX.
4. Матвіїшин Є.Г., Вершигора Ю.З. Перспективи використання державно-приватного партнерства для відбудови України у повоєнний період. *Демократичне врядування*. Вип. 2 (30). 2022. С. 29–43.
5. Єгоричева С. Б., Лахижа М. І. Публічно-приватне партнерство в посткомуністичних країнах : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2020. 304 с.